

TREBALL FI DE MÀSTER
DONES AMB PLOMA
VALENCIANA I
TIKTOK: EL
***BOOKTRAILER* EN**
CLASSE DE
LITERATURA
VALENCIANA

Estudiant: Lorena García Sánchez
Especialitat: Llengua Castellana i Literatura
Tutor: José Juan López Espín
Cotutora: Ángela María Sempere Díez
Curs acadèmic: 2023-24

ÍNDEX

1. Resum i paraules clau.....	3
2. Introducció.....	4
2.1. L'aplicació TikTok a l'aula	6
2.2. L'ús del <i>booktrailer</i> per a la divulgació en xarxes socials.....	7
3. Desenvolupament.....	8
3.1. Contextualització.....	8
3.2. Problemàtica.....	9
3.2.1. Aspecte històric	10
3.2.2. Anàlisi editorial	11
3.2.3. Banc d'exàmens de la Universitat Miguel Hernández d'Elx.....	14
3.3. Objectius, sabers bàsics i competències a assolir	15
4. Mesures de resposta educativa per a la inclusió	17
4.1. Mesures de suport ordinari addicional (nivell III).....	18
5. Metodologia	19
6. Recursos didàctics.....	21
6.1. Presentació de l'activitat amb Canva	21
6.2. Fitxes personals i tauletes digitals	22
6.3. Compte a TikTok.....	23
6.4. Prototip de resultats esperats	24
7. Avaluació	26
8. Conclusió	26
9. Referències bibliogràfiques	27
10. Marc legal.....	31
10.1. Educació Secundària Obligatòria (ESO).....	31
10.2. Alumnat amb necessitats educatives especials (NEE)	31
11. Annexos	32

1. Resum i paraules clau

La integració a la literatura d'escriptores valencianes sempre ha sigut un trencaclosques per resoldre. Malauradament, durant gran part de la història, les dones han sigut vistes per la cultura dominant com una anomalia. Poc estudiades, quan no menyspreades, fins a molt recentment a penes s'ha parat atenció a la creativitat femenina. Amb l'auge i l'aposta per les noves tecnologies s'obrin noves portes. En aquest sentit, la plataforma TikTok es presenta com una oportunitat, no tan sols innovadora a l'aula, sinó també per desenvolupar un enfocament inclusiu i participatiu amb què assolir el coneixement i estima d'autores valencianes entre l'estudiantat, incloent la seua divulgació en xarxes socials. Amb tot això, l'estudi busca maximitzar el potencial educatiu d'aquesta aplicació amb la finalitat de motivar a l'alumnat i fomentar l'interés per la literatura valenciana femenina.

La lectura d'obres i l'ompliment de les fitxes personals de cadascuna de les autores triades (Carmelina Sánchez-Cutillas, Maria Beneyto, Àngels Moreno Vercher, Carme Miquel i Isabel-Clara Simó) portarà als grups d'alumnat a investigar i gaudir de la tasca de lectura assignada, en aquest cas, la realització creativa d'un *booktrailer* en TikTok. Els resultats d'estudis mostren que aquesta plataforma pot ser una ferramenta eficaç per a acostar la literatura als joves de l'Educació Secundària Obligatòria i així promoure la igualtat de gènere en l'àmbit literari. Mitjançant els qüestionaris pretest i post-test es revelarà aquell aprenentatge aconseguit, ampliant així la consciència social sobre la importància de donar visibilitat a les escriptores valencianes en tots els contextos socials.

Paraules clau: divulgació; xarxes socials; educació; adolescents; *booktrailer*; promoció lectora; igualtat de gènere; nous suports; TikTok

Abstract

The integration of Valencian women's literature has always been a puzzle to solve. Unfortunately, for much of history, women writers have been seen by the dominant culture as an anomaly. Little studied, if not scorned, until very recently little attention has been paid to female creativity. With the rise of new technologies, new doors have opened up. In this sense, the TikTok platform is presented, not only as an innovative opportunity in the classroom, but also to develop an inclusive and participatory approach to achieve knowledge and appreciation of Valencian female authors among students, including dissemination in social networks. With all this, the study seeks to maximise the educational potential of this application in order to motivate students and encourage interest in Valencian women's literature.

The reading of works and the completion of the personal files of each of the chosen authors (Carmelina Sánchez-Cutillas, Maria Beneyto, Àngels Moreno Vercher, Carme Miquel and Isabel-Clara Simó) will lead the groups of pupils to research and enjoy the assigned reading task, in this case, the creative creation of a booktrailer on TikTok. The results of studies show that this platform can be an effective tool to bring literature closer to young people in Compulsory Secondary Education and thus promote gender equality in the literary field. The pre- and post-test questionnaires will reveal the knowledge and appreciation achieved, thus increasing social awareness of the importance of giving visibility to Valencian women writers in all social contexts.

Keywords: outreach; social networks; education; adolescents; booktrailer; reading promotion; gender equality; new media; TikTok

2. Introducció

En l'actualitat, esmentar les tecnologies de la informació i la comunicació ja no constitueix cap sorpresa. Aquestes s'han integrat en diverses organitzacions durant diverses dècades, i no sols això, sinó que també han aconseguit connectar a les persones i estandarditzar processos d'una manera sense precedents. Ferramentes com els mòbils i la realitat virtual han superat les limitacions i barreres que existien entre els entorns físics i imaginaris, generant extenses xarxes d'individus i objectes a gran escala.

Inicialment, l'arribada dels dispositius a les aules generava preocupació a causa de la seua novetat, ja que eren percebuts com a possibles distraccions significatives que pertorbarien el procés d'ensenyament-aprenentatge (a partir d'ara E-A). Amb el temps, les institucions educatives han comprés el potencial d'aquestes tecnologies. D'una banda, la seua capacitat de connectivitat ha permés que les persones es mantinguen enllaçades a través de missatges instantanis, xarxes socials i videoconferències. D'altra banda, les plataformes per a compartir coneixements i les eines de col·laboració s'han tornat cada vegada més beneficioses i essencials a l'aula. En aquest sentit, atenem els conceptes d'Educació 4.0, Aprenentatge Mòbil o Educació Ubiqua que van ser encunyats per la UNESCO en 2013, ressaltant la rellevància d'utilitzar aparells mòbils per a facilitar el procediment d'E-A en qualsevol ubicació i moment.

La presència de dispositius en la vida de l'estudiantat brinda oportunitats per a explorar alternatives que milloren aquesta nova tècnica educativa mitjançant l'ús d'aplicacions emergents. La introducció d'aquests instruments a l'entorn educatiu obri noves possibilitats per al professorat, els qui gradualment incorporen aquestes eines com a part integral de la seua labor acadèmica. L'enfortiment del procés educatiu a través de la tecnologia s'està convertint en una rutina diària per a la docència. I, per descomptat, aquest potencial

continuarà augmentant a mesura que la tecnologia es torne més comuna en les llars i les escoles.

No obstant això, és crucial ressaltar que per a aconseguir una integració exitosa a l'aula, és necessari cultivar habilitats addicionals (Abad-Segura et al., 2020). Competències com l'autogestió, l'autocontrol, l'avaluació crítica de la informació, l'aplicació de protocols socials en la comunicació digital i la col·laboració efectiva en entorns virtuals són essencials per a complir aquest objectiu. Així doncs, el cos de professorat exerceix un paper fonamental en el desenvolupament d'aquestes capacitats en l'alumnat, facilitant d'aquesta forma el seu saber per a treballar de manera òptima amb dispositius tecnològics.

Aleshores, la discussió ja no se centra en si l'educació s'hauria de sotmetre a una transformació digital, sinó en com dur a terme aquest canvi. A hores d'ara, els joves estan immersos en un món narratiu agitat, ple de cinema, sèries, videojocs, llibres, còmics, aplicacions mòbils, vídeos i una àmplia gamma d'experiències dinàmiques. Ara bé, les institucions educatives necessiten desenvolupar estratègies efectives amb què maximitzar els beneficis que la interconnexió i digitalització poden aportar al procés E-A, així com a les operacions acadèmiques i a l'administració educativa.

En aquest sentit, cal parar atenció a l'important paper adquirit per les xarxes socials que, malgrat que moltes d'elles no han sigut dissenyades amb un fi didàctic (Rosell-Aguilar, 2017), el seu ús extensiu en la generació Alfa ens permet proposar-les per a aprendre llengua i literatura. Com bé recullen García-Ruiz, Bonilla-del-Riu i Diego-Mantecón (2018), l'aprenentatge de la creativitat “es nodreix d'experiències que generen emocions, sensacions, sentiments, expressions personals i col·lectives, i que han de ser mediades per l'experimentació i el gaudi de les activitats d'aprenentatge”. En conseqüència, les xarxes socials no sols són espais per a socialitzar, compartir informació i comunicació; també ofereixen major motivació, suport i possibilitat d'abast. La difusió d'un recurs audiovisual creat per a l'entorn educatiu en una plataforma de xarxes socials amplifica aquest últim.

Si es consideren els resultats obtinguts en activitats anàlogues dutes a terme en contextos similars, l'experiència demostra ser consistentment favorable. A mode d'il·lustració, es poden citar els assoliments aconseguits en el projecte de videopoesia dirigit per Niso i Bariáin (2019), així com les reflexions de Rovira-Collado (2017) sobre els *booktrailers*. En totes dues instàncies, s'observa un consens en l'afirmació que l'execució de pràctiques vinculades a la literatura infantil i juvenil 2.0 contribueix significativament a acostar els formats audiovisuals a l'àmbit de la lectura literària. No tan sols augmentaria el nombre de lectors i lectores de dones escriptores sinó que suposaria un nou desenvolupament de la geganta capacitat de les aplicacions en l'àmbit divulgatiu. Per tant, deixa de ser simplement un material d'ensenyament dirigit a un grup de 25 o 30 estudiants a l'aula, convertint-se en accessible per a una audiència global que en pot experimentar.

2.1. L'aplicació TikTok a l'aula

L'assignatura de Llengua i Literatura, ja siga castellana o valenciana, destaca entre aquelles que mostren un interès significatiu cap a les xarxes socials. Aquesta atenció es fonamenta, en primer lloc, en la seua inherent naturalesa comunicativa, però també en la rellevància que uns certs continguts del programa posseeixen en l'entorn digital. Els tòpics rellevants són nombrosos, encara que abordarem específicament el tema que ens competeix, a saber, la lectura social.

Diversos són els autors que destaquen l'evolució de TikTok¹ i confirmen l'afició de la joventut en aquesta², subratllant així la necessitat de fer divulgació en xarxes socials. Conseqüentment, s'identifiquen certes pràctiques a través d'aplicacions mòbils destinades a cultivar la creativitat en l'àmbit educatiu de llengua i literatura (Del Moral et al., 2019³), que es pot també ajustar fàcilment a diferents mètodes d'ensenyament, com l'aula invertida. Una de les virtuts d'aquesta plataforma enfront d'unes altres és que compta amb una bateria d'eines dissenyades que simplifica qualsevol treball d'edició i facilita la tasca de producció i fa senzilla la feina d'afegir efectes, modificar la velocitat dels vídeos, inserir textos, emoticons, música, filtres, entre altres. D'aquesta forma, el professorat té la capacitat de generar recursos didàctics i, fins i tot, pot demanar al seu alumnat que cree treballs o presentacions que li permeta aprendre, reforçar els seus coneixements o produir contingut desafiador per a posar a prova les seues habilitats adquirides en classe, ja siga de manera individual o en grups.

Les funcions lingüístiques com ara la fàtica, referencial, metalingüística, conativa i poètica, juntament amb altres facetes del llenguatge, podrien ser més accessibles per a l'ensenyament i més ben assimilades per l'alumnat si s'establira una connexió amb una de les seues aplicacions mòbils preferides. En aquest sentit, Cuenca et al. (2019) proposen l'ús de TikTok per a facilitar l'estudi de la narració com a gènere literari així com per a la cerca d'algunes

---

¹ En TikTok, igual que en altres plataformes, és possible generar, compartir o simplement gaudir dels vídeos. El que fa a aquesta xarxa social destacar és la seua diversitat de continguts, aconseguint transmetre missatges complets en intervals curts, que van des dels 3 fins als 90 segons.

² En aquest sentit, Guíñez-Cabrera i Mansilla-Obando (2022) ofereixen una visió general dels *booktokers*, comptes de ressenyes breus de llibres, més prominents, demostrant que aquesta pràctica està fermament arrelada entre els joves, amb audiències nombroses. Per això, se suggereix que aquests individus poden exercir un paper significatiu com a promotors de la literatura a través de la "Internet de la imatge" (Rovira-Collado & Ivanova, 2019), concepte referit a l'edició simultània de la foto fixa i el vídeo que dona lloc als *reels* o les *stories*.

³ Els resultats del seu estudi sobre la potencialitat creativa d'una mostra d'aplicacions mòbils orientades al disseny de relats digitals en Educació Primària ja mostren que el 76.6% posseeix gran flexibilitat, el 73.4% afavoreix l'originalitat, el 72.4% presenta recursos i funcionalitats dotant-les de fluïdesa, el 68.3% fomenta l'elaboració de productes creatius, el 56.5% promou la resolució de problemes, i només un 36.3% prima la coedició i difusió de relats en xarxes. resolució de problemes, i només un 36.3% prima la coedició i difusió de relats en xarxes.

obres concretes i/o autors, evitant la recurrència directa al cinema per a la seua instrucció.

Un exemple addicional que subratlla la utilitat de TikTok en el foment de la competència en comunicació lingüística procedeix d'un estudi dut a terme per Afidah et al. (2021) sobre la perspectiva de l'estudiantat respecte a l'ús d'aquesta eina a aquest efecte. Segons aquest estudi, prop del 90% dels participants va manifestar preferir l'estudi a través de vídeos en aquesta plataforma, i aproximadament el mateix percentatge va expressar la seua inclinació per emprar aquests recursos per a l'aprenentatge de l'idioma. Les persones enquestades van destacar la major atracció que els generen aquests sistemes, així com la seua facilitat de comprensió. A més a més, s'ha demostrat que són aplicacions per generar continguts entretinguts per a la gent adolescent, qui ha assenyalat la seua intenció d'usar-la com una eina per fer els seus treballs acadèmics més creatius (Cabrera & Ugalde, 2022). Aleshores, la clau de l'èxit de treballar amb la xarxa social TikTok raurà en utilitzar aquest instrument no com un fi, sinó com un mitjà per a aprendre, en aquest cas, literatura (Niso, 2020).

2.2. L'ús del *booktrailer* per a la divulgació en xarxes socials

Un *booktrailer* es defineix com un producte audiovisual breu però impactant, generalment utilitzat com un avançament destinat a captar l'atenció del públic. Breu metratges cinematogràfics que es realitzen per capturar l'essència del llibre en un format audiovisual. Tenen la intenció de complir la funció del tràiler utilitzat per a la promoció de pel·lícules, però aplicat a llibres. Ergo, el seu objectiu principal és proporcionar informació sobre l'autor o autora d'una obra, el llibre, la seua trama, així com les dates de presentació de l'escrit. Encara que originalment foren concebuts com a ferramentes publicitàries per les editorials, considerem que el seu major potencial resideix en la seua aplicació didàctica i en la capacitat de l'estudiantat de diverses etapes educatives per a crear nous exemples. En l'àmbit de la literatura valenciana, utilitzem aquests recursos per a promoure la difusió d'autores en valencià i fomentar una consciència feminista a través de la divulgació en xarxes socials.

Dins de les noves metodologies educatives, destaquem l'aprenentatge basat en projectes (en endavant ABP), el qual se centra en la creació de continguts per part de l'estudiantat a través de projectes específics per a cada matèria i nivell educatiu. En aquest context, és essencial que els resultats d'aquests projectes tinguen un impacte més enllà de l'entorn escolar. Com esmenta Fernando Trujillo (2014), l'ABP ha de ser una experiència memorable per a les persones involucrades, així com una vivència vital d'aprenentatge significatiu en què els continguts nous es relacionen amb els coneixements prèviament adquirits, de manera que queden assimilats a l'estructura cognitiva de l'alumnat.

3. Desenvolupament

Aquest apartat del treball aborda la contextualització del projecte, una anàlisi detallada de la problemàtica mitjançant l'exploració d'aspectes històrics, l'anàlisi editorial i la revisió del banc d'exàmens de la Universitat Miguel Hernández d'Elx (UMH). Així mateix, s'estableixen els objectius específics, competències a desenvolupar i els sabers bàsics a aconseguir, delineant així una estratègia integral per a abordar el tema amb profunditat i enfocament.

3.1. Contextualització

El projecte es durà a terme durant el primer trimestre del curs a l'IES Azud d'Alfeitamí, que es troba situat a la localitat d'Almoradí, un municipi d'interior de la comarca del Baix Segura, zona castellanoparlant, segons la denominació que fa la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'Ús i Ensenyament del Valencià. La presència del valencià és residual i ben escassa. No obstant, està situada molt a prop de zones valencianoparlants com Elx, Guardamar del Segura i Crevillent. Però, el fet que el valencià siga concebut, en aquest context, com una llengua estrangera condiona fortament la metodologia i l'enfocament de l'ensenyament de la matèria.

El centre educatiu acull al voltant de mil alumnes, el perfil dels quals i de les quals és divers, ja que tenim alumnat provinent de famílies de la localitat i alumnat de procedència àrab. Pel que fa al coneixement de les dues llengües cooficials a la Comunitat Valenciana, el 99% de l'alumnat té plena competència comunicativa en castellà. Per l'altre costat, el 95% de l'alumnat entén el valencià, però el nivell de competència comunicativa és molt irregular i baix. Així doncs, la llengua vehicular del centre és el castellà, i el programa lingüístic al qual s'adscriu és el tractament del valencià com a àrea.

El grup classe de 3r de l'Educació Secundària Obligatòria (a partir d'ara ESO) està format per vint-i-cinc alumnes (63% dones i 37% homes). Cal destacar algunes particularitats que determinaran la metodologia: una alumna repeteix curs i dos alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu, concretament, un presenta trastorn d'espectre autista de nivell III i un altre té trastorn de la lectoescriptura de nivell I, tots dos aporten informe psicopedagògic amb pautes d'actuació. El nombre d'alumnat exempt de cursar l'assignatura de Valencià: Llengua i Literatura és zero, fet destacable tenint en compte que es tracta d'una població adscrita a les zones castellanoparlants. No obstant, pel que fa al conjunt del centre no ho és, ja que presenta un percentatge d'exempció que no arriba al 5%, i que només té incidència en el batxillerat.

El projecte es desenvolupa dins del marc legal establert, abastant aspectes fonamentals com la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i la normativa vigent relacionada

amb l'ús de dispositius mòbils en l'entorn educatiu, específicament a les aules. De fet, el Pla de Convivència recull una norma que diu que l'alumnat tan sols podrà utilitzar els telèfons mòbils, aparats de so i altres aparats electrònics a l'institut en projectes il·latius al procés d'E-A. Aquests pilars legals proporcionen els alineaments necessaris per a garantir la seguretat i privacitat de la informació, així com per a regular l'ús adequat de la tecnologia en aquest procés acadèmic i personal, assegurant un entorn propici per a l'aprenentatge i el desenvolupament integral de l'estudiantat.

3.2. Problemàtica

Les pràctiques de lectura estan estretament vinculades a les situacions sociolingüístiques existents, i és evident que el sistema educatiu juga un paper cabdal en aquest sentit. En el cas del valencià, una llengua minoritzada, l'escola exerceix com a figura fonamental en la seua revitalització, ja que l'alfabetització és d'una importància destacable. No és sorprenent, per tant, que l'impacte d'aquest factor en la realitat sociolingüística inicial, especialment a les comarques on l'ús del valencià és tradicionalment més fort, com les comarques centrals valencianes, dibuixe un panorama més encoratjador pel que fa als hàbits de lectura en aquesta llengua. Aquest argument també pot explicar la baixa freqüència de lectura en valencià a la zona d'Alacant en comparació amb la mitjana i, encara més notablement, en les comarques amb un perfil lingüístic predominantment castellanoparlant.

Segons l'enquesta del 2020 sobre "hàbits de lectura i compra de llibres a la Comunitat València" de la Fundació pel Llibre i la Lectura (FULL), si es poguera triar, el 2,4% de la mostra (població de 14 anys o més que llig llibres en temps lliure) en zona castellanoparlant prefereix llegir llibres en valencià, però la gran majoria (97,6%) prefereix llegir en castellà o altres idiomes. Per edat aquesta preferència és prou superior (10,2%) entre menors de 24 anys.

Si ens centrem en l'estudi de les dones escriptores en llengua i literatura valenciana, aquest enfronta diverses problemàtiques, algunes de les quals són comuns a la investigació d'autores en diferents idiomes, però altres estan més relacionades amb el context i la història específica del territori valencià.

Trobar informació sobre aquestes dones escriptores pot ser particularment difícil, ja que sovint estan menys documentades en comparació amb els seus homòlegs masculins. Fins i tot, la disparitat en el nombre d'autors i d'autores en la literatura valenciana reflecteix desequilibris de gènere que han estat presents en la història de la producció literària, tot comportant dificultats a l'hora d'estudiar-les.

Això pot reflectir-se en les pròpies institucions educatives, on el rebuig per part de l'alumnat de donar prioritat al valencià pot ser conseqüència de classes poc

atractives i escassament interactives, que no donen el valor i l'espai necessaris a la literatura escrita per dones en valencià. A continuació, farem una anàlisi des de perspectives distintes de com s'ha desenvolupat aquesta situació.

3.2.1. Aspecte històric

La incursió de les forces franquistes a les regions de parla valenciana no es va limitar únicament a un canvi polític i ideològic; així mateix, va comportar un intent d'erradicació de la cultura autòctona. Els òrgans literaris van ser prohibits i dissolts, desapareixent revistes, periòdics, emissores de ràdio i editorials en què l'expressió cultural no vinculada a l'espanyol mancava de reconeixement, almenys des d'una perspectiva oficial. Encara que persistia de manera clandestina i en l'àmbit privat, aquesta forma de literatura no era suficient per a garantir la seua subsistència.

Contràriament a les prediccions, a partir de la dècada dels cinquanta, es va registrar un increment en el nombre d'autories. És rellevant destacar que alguns escriptors i escriptores inicialment van realitzar una incursió a l'àmbit de la llengua castellana per a després optar per la pròpia. Un altre aspecte decisiu d'aquest període es va evidenciar en la formació d'un públic lector entregat.

En aquest context d'escassetat cultural i repressió, és precisament on es gesta l'obra de les autores triades per a la proposta pràctica (Carmelina Sánchez-Cutillas, Maria Beneyto, Àngels Moreno Vercher, Carme Miquel i Isabel-Clara Simó). No sols han sigut les més prominents en els limitats cercles literaris de l'època, sinó que també representen les trajectòries de major qualitat estètica. La història de la literatura femenina a les comarques valencianes ha sigut pràcticament ignorada al llarg dels segles⁴; no obstant això, en els últims anys, els estudis integrals i monogràfics que han sorgit sobre aquesta temàtica comencen a evidenciar de manera empírica l'existència d'una genealogia femenina d'escriptores lligades a aquest territori (Lacueva Lorenz, 2019).

Com hem destacat al llarg d'aquest treball, les autores abordades en aquest volum comparteixen l'experiència d'haver viscut en una època anterior al franquisme, la qual cosa els atorga la capacitat de fer referències, siguen més o menys explícites, als elements d'aquest període que van poder experimentar de primera mà.

---

⁴ Amb freqüència, han sigut passades per alt o simplement ignorades pels estudis duts a terme en les institucions acadèmiques de Catalunya, les Illes Balears i la Comunitat Valenciana, les quals van mostrar un major interès en una perspectiva històrica, sovint caracteritzada per l'historicisme, i van mostrar poca sensibilitat cap als estudis de gènere. Com a resultat d'aquesta mentalitat predominant en aquell període, així com de la necessitat de construcció nacional, es va implementar entre els anys 1984 i 1986 el projecte d'Història de la literatura catalana, el qual va posar un èmfasi notable en figures com Caterina Albert i Mercè Rodoreda, relegant a un paper secundari i marginal a la resta d'escriptores.

3.2.2. Anàlisi editorial

Ens centrem en l'anàlisi de l'apartat de "Literatura" de les editorials de 3r de l'ESO a què hem tingut accés (*Andana*, *Santillana* i *Bromera*). L'objectiu és localitzar referències a dones per a valorar en quina mesura apareixen reflectides en aquests materials i de quin mode apareixen.

EDITORIAL	REFERÈNCIES
	L'apartat de "Literatura" a l'editorial Andana incorpora algunes referències a dones com Violant de Vilaragut i Isabel de Villena, a més de la Comtessa de Dia. Així mateix, inclou altres autors masculins comuns a les següents editorials.
	La secció de "Literatura" a l'editorial Santillana afegeix una menció a Beatriu de Dia, juntament amb la Comtessa de Dia, en un apartat específic. També destaca Isabel de Villena en una disposició dedicada. No obstant això, predominen els autors masculins, amb tan sols algunes dones esmentades.
	L'editorial Vicens Vives presenta en el seu apartat de "Literatura" una única referència directa a una dona, la Comtessa de Dia. La majoria de les altres referències se centren en autors masculins i en institucions culturals.

Taula 1. Anàlisi editorial de la presència de dones en *Andana*, *Santillana* i *Bromera*. / Font: elaboració pròpia

La literatura de les diverses editorials sovint abasta un ampli ventall cronològic, explorant des de l'antiguitat fins a l'edat moderna, abordant temes comuns com l'amor, la guerra i la religió. En aquest recorregut, emergeixen figures femenines notables com les trobairitz, poetesses de l'Edat Mitjana que van desafiar les convencions socials amb les seues obres líriques. Destaca també Isabel de Villena, una escriptora i religiosa valenciana del segle XV, autora de l'obra "Vita Christi", que reflecteix la seua profunda espiritualitat i saviesa.

Tot i que s'han inclòs alguns noms de dones a les tres editorials, és evident que la "historiografia literària ha deslegitimada a les escriptores a partir d'un discurs que ha brollat de la matriu de domini masculí" (Gil, 2023: 237). Les dones esmentades, com ara la Comtessa de Dia o Isabel de Villena, sovint es destaquen com a excepcions en un panorama dominat per autors masculins. Aquesta observació podria reflectir una tendència més ampla en la literatura curricular, on els autors masculins han tingut tradicionalment una presència més destacada al llarg dels segles.

A causa de les limitacions imposades per les normes socials imperants, les dones van enfrontar enormes dificultats per a prosperar en el camp de les

Lletres (Aramburo, 2023)⁵, la qual cosa va resultar en una privació de noms d'autores reconegudes abans del segle XIX, invisibilitzant el seu treball. No obstant això, en lloc de tractar de reescriure la història, és crucial destacar i difondre el treball d'aquestes escriptores que han sigut ignorades durant massa temps. Això ens permet explorar una perspectiva diversa, enriquidora i sovint fascinant, brindant així una nova llum sobre la seua contribució a la literatura. A la fi de l'apartat, s'observa com dissortadament el mapa conceptual mostra que la història general ha invisibilitzat part de la importància d'aquestes i continua fent-ho, en aquest cas, a les aules.

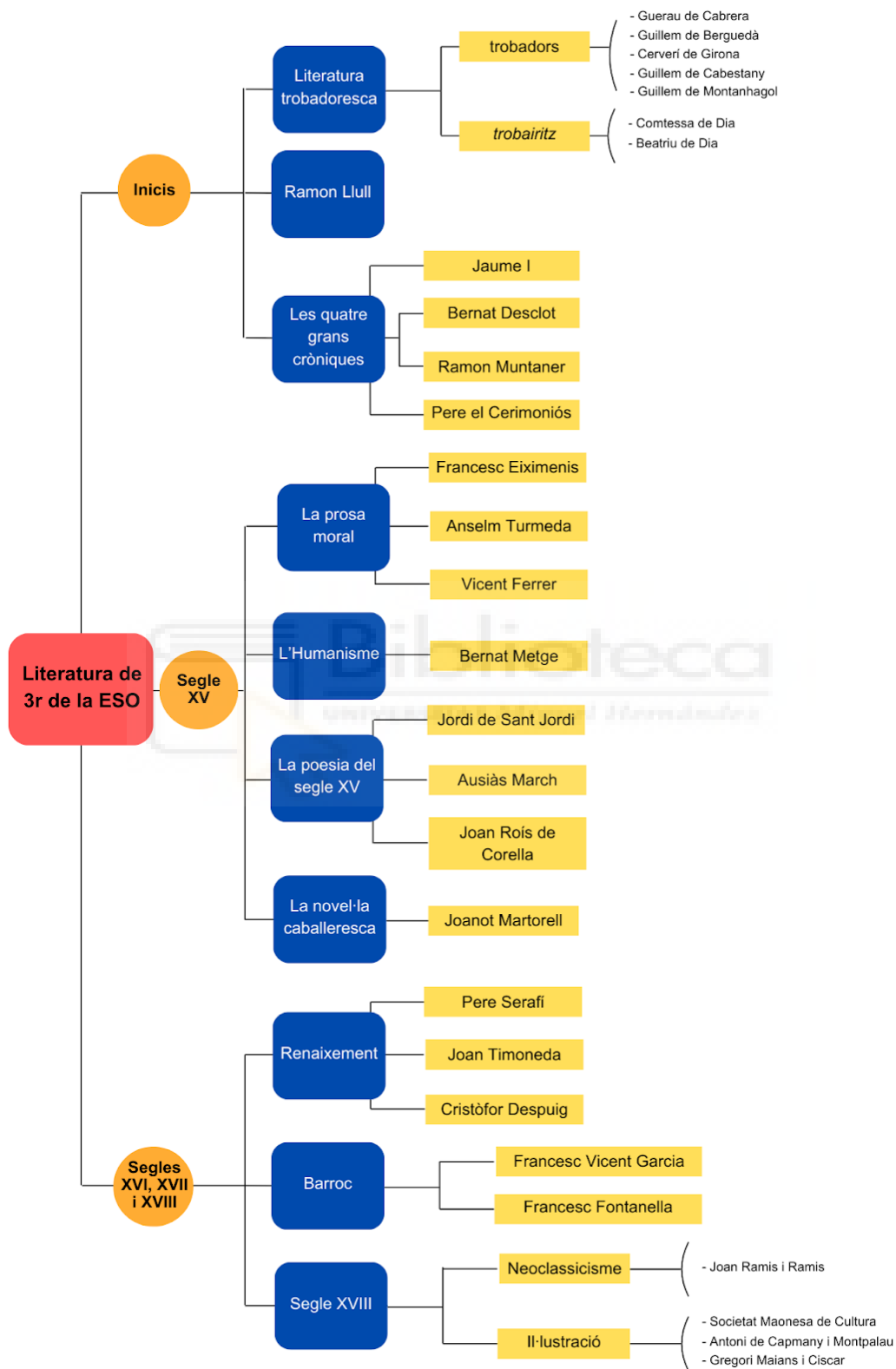
A més a més, hi ha altres autors i autores -en una proporció clarament menor- també esmentats als llibres de text. Algunes de les figures literàries incloses són Violant de Vilaragut, Jaume Marc, Pere Marc, Jaume Roig, Enyego d'Àvalos, Isabel de Villena, Bernat Fenollar, Jaume Gassull, Joan Ferrandis d'Herèdia, Pere Beuter, Jeroni Sòria, Pere Joan Porcar, Pere Jacint Morlà, Bernat Guillem Català de Valeriola, Pere Esteve, Joaquim Aierdi, Francesc Mulet, Rosa Trinceres, Lluís Galiana, Carles Ros, Baró de Maldà, Joan Baptista Escorihuela i Josep Palau i Fabre.

Per a garantir que l'estudiantat estiga més format i preparat per a la vida universitària i més enllà, és important incorporar una major quantitat de literatura contemporània en el pla d'estudis, especialment obres escrites per dones.

Actualment, l'ensenyament de la literatura sovint es limita a un període que abasta des del segle XII fins al XVIII o XIX, deixant de costat una part significativa de la producció literària més recent. Aquesta bretxa s'agreuja en la transició a Batxillerat, on la preparació se centra en les proves d'accés a la universitat, on podrien sorgir continguts relacionats amb autores de la postguerra i, com hem portat a col·lació, a la ESO no s'estudien. Per tant, emfatitzar la inclusió de literatura contemporània i femenina des d'etapes educatives prèvies es converteix en una estratègia idònia per a equipar a l'alumnat amb una base sòlida i rellevant per al seu futur acadèmic, professional i social.

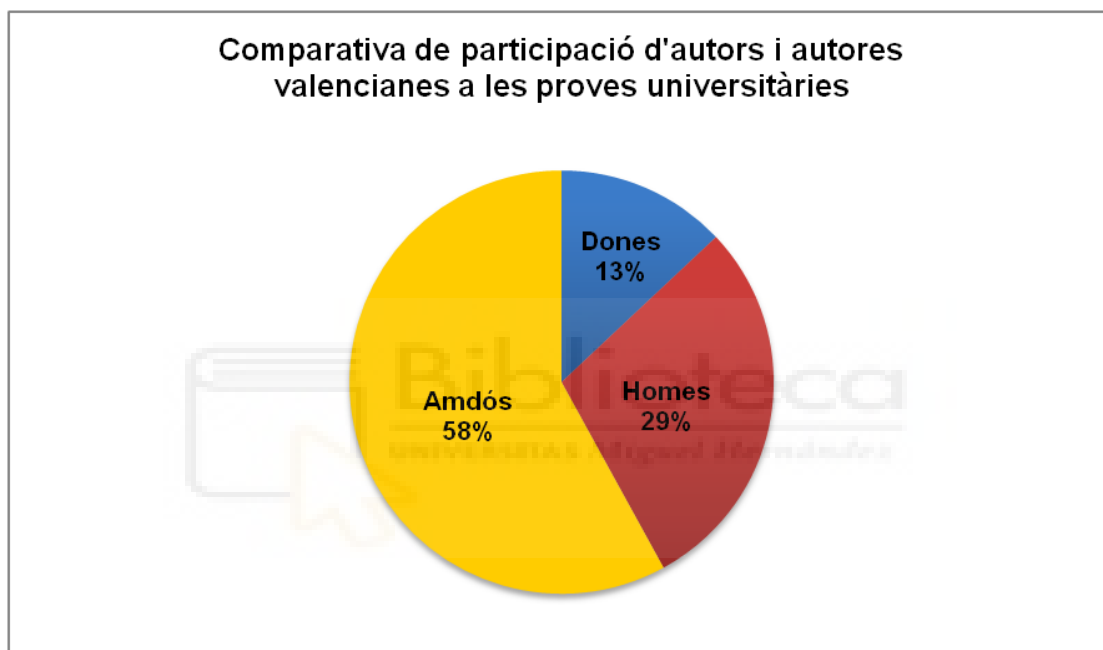
⁵ Durant el segle XIX, va sorgir una consciència incipient sobre la importància de l'educació per a la població. No obstant això, en el context social marcat per la influència predominant de l'Església Catòlica, se sostenia la creença que les dones havien de limitar-se a una educació concorde al seu rol tradicional en la llar, centrat en la cura de l'espòs i els fills. A més a més, s'argumentava que les dones no posseïen la capacitat intel·lectual per a realitzar activitats fora de l'àmbit domèstic. Aquesta idea trobava suport en la frenologia, una teoria popular en l'època, que postulava la inferioritat femenina basada en suposades diferències cerebrals respecte als homes. Segons aquest corrent, això justificava científicament l'exclusió de les dones de l'educació formal i professional. Així i tot, Concepció Arenal va desafiar de manera perspicaç aquesta noció en la seua obra "La mujer del porvenir". Malgrat això, no va ser fins a la segona mitat del segle XIX que la societat espanyola va començar a qüestionar seriosament la capacitat intel·lectual de les dones, així com el seu dret a accedir a l'educació i, més endavant, a exercir professions.

Mapa conceptual que recull els autors i autores tractats en les editorials examinades. / Font: elaboració pròpia

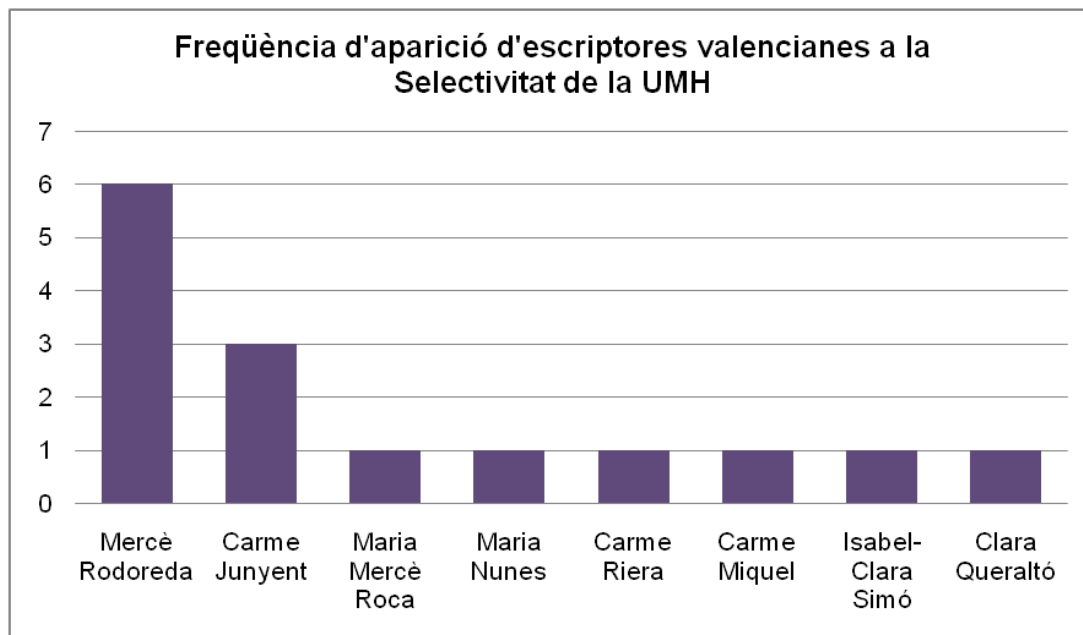
3.2.3. Banc d'exàmens de la Universitat Miguel Hernández d'Elx

A través del Banc d'Exàmens de la UMH hem tingut accés a les convocatòries ordinàries i extraordinàries de proves de la Selectivitat des de l'any 2013 a 2022 per recollir dades sobre els escriptors i escriptores d'obres literàries que s'han posat a la pregunta 3 d'expressió i reflexió crítica en les diverses opcions de l'examen de Valencià (Annex 1). Amb aquest estudi, farem una anàlisi curricular amb què avaluarem la diversitat i detectarem les tendències en el format. Endemés, ens podrà ajudar a identificar totalment quines àrees necessiten més atenció.

Gràfic 1. Comparació de la presència d'homes i dones de la Comunitat Valenciana als exàmens universitaris. / Font: elaboració pròpia

Després de l'exhaustiva avaluació realitzada mitjançant l'anàlisi dels exàmens recopilats, es constata que aproximadament el 58% d'aquestes proves han inclòs preguntes relacionades amb temàtiques que involucren a tots dos gèneres, com és el cas de la poesia de postguerra o la narrativa teatral. No obstant això, s'observa una marcada disparitat en la representació de gènere en la representació de gènere entre els noms propis d'autors abordats, ja que el 29% correspon a homes, mentre que només un 13% s'atribueix a dones escriptores.

Gràfic 2. Freqüència amb què autores valencianes són incloses en els exàmens d'accés a la UMH. / Font: elaboració pròpia

Així doncs, les dones que trobem a les proves són Mercè Rodoreda (6), Carme Junyent (3), Maria Mercè Roca (1), Maria Nunes (1), Carme Riera (1), Carme Miquel (1), Isabel-Clara Simó (1) i Clara Queraltó (1)⁶. De les esmentades autores, únicament dues, Carme Miquel i Isabel-Clara Simó, són originàries de la Comunitat Valenciana.

3.3. Objectius, sabers bàsics i competències a assolir

Segons la UNESCO (2017), existeix una crisi d'aprenentatge entre els xiquets i els adolescents respecte als coneixements mínims de lectura, comprometent així l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible número 4 (ODS 4), que busca aconseguir una educació de qualitat. Si bé les estadístiques són preocupants, l'increment de l'ús de les xarxes socials en la joventut està en augment. Amb aquest context es genera una gran oportunitat per a incentivar la lectura per mitjà de les plataformes digitals entre l'adolescència.

A més de reforçar l'ODS 4, sense oblidar l'ODS 5 (igualtat de gènere), aquest projecte de divulgació en xarxes socials busca presentar una varietat d'activitats literàries digitals per a ajudar al professorat a aconseguir quatre objectius fonamentals concrets.

⁶ Apareix entre parèntesi el número de vegades que hi ha referència expressa a l'obra i la vida de les autores en els exàmens.

En primer lloc, es tracta de crear una llista d'activitats literàries educatives basades en enfocaments pedagògics innovadors. Aquestes activitats estan dissenyades per a ajudar l'estudiantat a internalitzar, comprendre i consolidar millor el contingut d'aprenentatge.

En segon lloc, es busca potenciar l'alumnat en el desenvolupament de competències clau del currículum actual, especialment en les àrees de competència lingüística i digital. Aquestes habilitats són essencials per a allisonar de manera efectiva en un aprenentatge competencial, cosa que implica ser capaç de desenvolupar una formació permanent que pot realitzar-se mitjançant l'educació formal, no formal i informal en diferents contextos.

Així doncs, passem a esmentar les competències clau del currículum vigent i de quina manera s'aborda amb aquesta activitat de la matèria Valencià: Llengua i Literatura:

COMPETÈNCIES	OBJECTIUS
Competència en comunicació lingüística (CCL)	Formar parlants capaços de comunicar-se en qualsevol context i amb canals diferents.
Competència digital (CD)	Potenciar l'ús creatiu i segur de les TIC i dotar d'esperit crític per fer un correcte tractament de la informació i dels recursos del món digital.
Competència personal, social i de aprendre a aprendre (CPSAA)	Incentivar el propi aprenentatge a partir dels coneixements i estratègies adquirits. S'emfatitza la importància de la motivació i la millora psicològica a través de la creativitat, que amplia les capacitats de l'individu en assolir nous coneixements
Competència ciutadana (CD)	Treballar de forma col·laborativa en grups de treball a partir del respecte cap a altres llengües i cultures, per a possibilitar la convivència i l'enteniment entre persones.
Competència emprenedora (CE)	Crear de forma autònoma, prendre consciència de la situació que cal resoldre, formar la capacitat autocrítica i aprendre de les errades.
Competència en consciència i expressions culturals (CCEC)	Conèixer, comprendre i valorar amb actitud oberta les diferents manifestacions culturals i considerar-les com a font d'enriquiment personal i social.

Taula 2. Vinculació de les competències clau i els objectius a assolir amb cadascuna d'aquestes. / Font: elaboració pròpia

Concretament, els sabers bàsics, organitzats en tres blocs clarament diferenciats (“Llengua i ús”, “Estratègies comunicatives” i “lectura i literatura”)⁷,

⁷ Segons estableix el Decret 107/2022, el primer bloc, “Llengua i ús”, arreplega tots aquells sabers que tenen a veure amb la llengua en relació amb seu ús social, des de la biografia lingüística i el mapa lingüístic de l'aula, fins a la diversitat lingüística i els prejudis lingüístics presents a la societat; segon bloc, el segon bloc, “estratègies comunicatives”, reuneix les diferents estratègies i destreses vinculades als processos de producció, recepció, interacció i

suposaran un mitjà per a la consecució dels objectius i les competències de cadascuna de les situacions d'aprenentatge del curs, sobretot aquella que ens convé en aquest treball.

Endemés, es beneficiarà i gaudirà autònomament de la lectura i de l'escriptura com a formes de comunicació i com a fonts d'enriquiment cultural i de plaer personal; valorarà la lectura com a font d'informació i aprenentatge; llegirà i interpretarà de manera productiva textos literaris; com també sintetitzar oralment i per escrit el sentit global d'un o diversos textos narratius, recollint les seues idees essencials.

En última instància, la meta és promoure el reconeixement i la visibilitat de les escriptores valencianes a nivell nacional i internacional, fomentar l'interés per la literatura escrita per dones i la seua contribució a la cultura valenciana, i oferir recursos educatius i culturals a estudiantat, el personal investigador i, en general, amants de la literatura.

Tant la motivació com la creativitat són fonamentals en la proposta que es presenta, ja que estan intrínsecament entroncades a l'activitat científica i educativa, jugant un paper clau juntament amb les estratègies de desenvolupament tecnològic i cognitiu.

4. Mesures de resposta educativa per a la inclusió

Com defineixen P. Pujolàs i J. R. Lago (2006), citats per la Generalitat de Catalunya (2015): "Una escola inclusiva és aquella en la qual poden atendre junts alumnes diferents, una escola que no exclou ningú, perquè no hi ha diferents categories d'alumnat, només hi ha una sola categoria d'alumnes, sense cap mena d'adjectius, que – evidentment – són diferents. A l'escola inclusiva només hi ha alumnes, a seques, sense adjectius; simplement alumnes, cadascú amb les pròpies característiques i necessitats. La diversitat és un fet natural, és la normalitat: el més normal és que siguem diferents".

L'educació ha assumit la responsabilitat de permetre superar les desigualtats, així com contribuir a descobrir i aprofitar els talents de la societat. Per això, el sistema educatiu ha de donar resposta a les necessitats bàsiques de tots els seus ciutadans sense posar barreres en l'accés i participació en tots els àmbits de l'educació formal i no formal. Dit això, per a establir una educació de qualitat per a tothom, cal plantejar l'atenció educativa en el marc del sistema inclusiu. Aquesta concepció permet avançar cap a una societat que afavoreix el ple desenvolupament personal, professional i social de totes les persones al llarg de la vida. Les raons d'aquesta exigència es fonamenten en el respecte de la

---

mediació; i el tercer bloc, "Lectura i literatura", acull els sabers bàsics necessaris per al desenvolupament de la competència literària.

diversitat i l'assoliment d'una oportunitat d'igualtat més real, parlem, doncs, de l'equitat de l'educació.

Dins de l'àmbit normatiu estatal i adoptant les recomanacions europees, el Decret 104/2018 de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià, exposa la necessitat d'adequar l'activitat educativa per atendre la diversitat de l'alumnat i assolir una igualtat d'oportunitats, que millore la qualitat i l'eficiència de l'educació. En conseqüència, la participació de la comunitat educativa en els processos d'E-A és un factor clau de l'èxit escolar. El sistema inclusiu promou l'atenció educativa a tot l'alumnat i es fixa de forma especial en aquells grups d'estudiants amb un risc més gran d'exclusió. Es tracta de personalitzar l'aprenentatge d'una manera estructurada i sistemàtica. No oblidem que l'alumne o alumna és protagonista del seu aprenentatge. Per tant, el professorat ha de proporcionar les estratègies que s'adapten al ritme de cadascú a partir de la identificació de les necessitats de l'alumnat i la concreció de plans de treball.

Així, doncs, partint d'un model d'ensenyament i aprenentatge de caràcter competencial, com estableix el Decret 87/2015, l'escolarització obligatòria ha d'assegurar que tot l'alumnat pugui adquirir les competències clau en un grau suficient que li permeta incorporar-se a la societat com un ciutadà actiu i assegurar els fonaments sobre els quals ha de construir el seu procés formatiu al llarg de la vida. En aquest sentit l'Ordre 20/2019, de 30 d'abril, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat en els centres docents sostinguts amb fons públics del sistema educatiu valencià, té per objecte regular l'organització de la resposta educativa i la detecció de les barreres a la inclusió. Per tant, aquesta proposta conté mesures i suports que garanteixen que tot l'alumnat desenvolupe les competències necessàries per afavorir l'assoliment dels objectius d'etapa.

4.1. Mesures de suport ordinari addicional (nivell III)

Aquestes mesures d'adequació personalitzada de la programació didàctica consideren l'alumnat del grup que requereix una resposta diferenciada, individualment o en grup. Els criteris, instruments i tècniques per a l'avaluació dels aprenentatges de l'estudiantat que ha requerit adequacions personalitzades s'ha de realitzar en relació i coherència amb el tipus d'adaptació. Pel que fa a l'alumne amb trastorn de la lectoescriptura (tipus dislèxia) i l'alumne amb trastorn d'espectre autista (TEA), cal aplicar una adaptació ordinària més específica, ja que la necessitat específica de suport no es contempla en les mesures ordinàries de nivell II (actuacions referides a tot el grup classe). Per a realitzar una adaptació correctament dissenyada, rebrem

l'assessorament del personal d'orientació del centre abordant l'informe psicopedagògic prescriptiu i acomplir les pautes següents:

METODOLOGIA	LE	TEA
- Llegir a l'alumne els enunciats, ja que no existeix cap problema de codificar la informació transmesa pel canal oral.	X	X
- Les explicacions hauran de ser més pausades i captar l'atenció de l'alumne en tot moment.	X	X
- La ubicació de l'alumne a l'aula ha de ser pròxima al professorat.	X	X
- S'ha de proporcionar un esquema amb les paraules més importants del contingut a tractar.	X	X
- Les activitats s'han de presentar en un format distint (menys exercicis i activitats per full).	X	X
- Els enunciats escrits han d'estar formulats de forma directa i simple.	X	X
- La tipologia de la lletra serà "Arial" (mida catorze) a doble espai.	X	
- Cal donar més temps per a realitzar les activitats.	X	
- Les errades ortogràfiques no s'avaluen.	X	
- Material didàctic estructurat, organitzat i en el format establert (ús de la grapadora si és necessari).	X	X
- Suports audiovisuals referits als continguts.	X	X

Taula 3. Mesures concretes de suport ordinari addicional per a l'alumnat amb dislèxia i TEA. / Font: elaboració pròpia

5. Metodologia

La iniciativa pràctica a presentar, denominada "Dones amb ploma valenciana" (annex 2), se centra en enfocaments actius i col·laboratius per a l'aprenentatge, on l'alumnat és el focus central i participa activament en el procés. Totes aquestes estratègies segueixen una formulació constructivista, promovent un aprenentatge significatiu amb què l'estudiantat pren responsabilitat pel seu transcurs educatiu, mentre el personal docent actua com a guia discret.

L'ús d'aquesta metodologia busca generar activitats atractives que captiven l'interés de l'alumnat i el preparen per a ingressar al món laboral, fomentant un perfil versàtil i proactiu. Es busca especialment desenvolupar la capacitat

crítica, l'aprenentatge autònom i el treball en equip, sense descurar l'habilitat per a resoldre problemes.

En relació amb aquestes qualitats, el foment de la lectura té un paper fonamental juntament amb la comprensió lectora i l'expressió oral i escrita. Cal contagiar a l'alumnat l'estima per la lectura, perquè llegir serveix per a aprendre a viure. Les obres seleccionades estaran motivades a partir d'una sèrie d'estratègies, englobades en una proposta pedagògica, en què participarà tot l'estudiantat amb la realització d'unes tasques relacionades amb la lectura, de manera que es genere una xarxa literària a partir de l'esperit crític (annex 3).

Amb la finalitat de promoure la col·laboració i distribuir responsabilitats, el personal participant s'organitzarà en grups de cinc persones per a dur a terme les tasques de lectura. Cadascú assumirà un rol específic, en aquest cas, documentalista, càmera, editor/a i presentador/a. A més a més, la persona que responsable TIC serà l'encarregada de coordinar el procés (comunicar el grup i integrants al professorat, i el llibre corresponent a l'autora seleccionada) i de gestionar la publicació del contingut en el compte oficial.

Així doncs, l'alumnat, una vegada dividit per grups, haurà de triar un dels llibres establert pel professorat (annex 4) en el temps adequat per a això i, d'escriure, haurà d'omplir l'enquesta pretest (annex 6). En darrer lloc, realitzarà un resum de l'obra i emplenarà la fitxa personal de l'autora de l'obra (annex 5), ajudat per eines digitals. A continuació, elaborarà un *moodboard* o panell d'imatges arreplegades entorn d'aquest concepte amb la finalitat que tinguen el material gràfic seleccionat i organitzat. De la mateixa manera, haurà de triar la melodia que acompanyarà al *booktrailer* i efectes especials si n'hi haguera. Tot seguit, prepararà un guió a mode de *storyboard* o sèrie de vinyetes que s'ordene conforme a la història que vol contar. El següent pas serà muntar el *booktrailer* en format vertical amb l'aplicació de TikTok o qualsevol programa d'edició de vídeo. L'estudiantat realitzarà la gravació fent ús del vídeo llarg, en aquesta ocasió està permès gravar un minut (i uns segons més si és convenient, però no menys).

A continuació, els vídeos es projectaran en classe i es procedirà a un debat posterior, com també s'omplirà el qüestionari post-test (annex 6). Com les obres seran diferents, serveix com un pla de foment a la lectura, i així es procedirà a comentar enlaire quins *booktrailers* han estat els més atractius i per què. Aquesta activitat promou la participació activa de l'adolescència, ja que cada persona tindrà l'oportunitat d'expressar la seua opinió i escoltar la de l'altra. D'aquesta manera, es fomentarà una comprensió més profunda i crítica de les diverses obres presentades. Endemés, dur a terme un projecte d'aquest tipus incentiva estratègies de caire cooperatiu, funcional i sobretot competencial, com ara la resolució de problemes reals i diversos, complir amb els terminis acordats, interrelacionar els aprenentatges, planificar actuacions i buscar materials.

6. Recursos didàctics

En aquest apartat, explorarem una gamma diversa de recursos didàctics dissenyats per a enriquir el procés d'aprenentatge. Des de ferramentes interactives fins a estratègies innovadores, analitzarem com aquests recursos poden potenciar l'ensenyament i el compromís de l'estudiant a l'aula.

6.1. Presentació de l'activitat amb Canva

Amb l'objectiu d'explicar a l'alumnat en què consistirà l'activitat de creació de *booktrailers* en la plataforma TikTok, es realitzarà una presentació en l'aplicació Canva. Conseqüentment, detallarem els aspectes essencials d'aquesta iniciativa educativa.

En primer lloc, es procedirà a definir què és un *booktrailer* i el seu funcionament. Per això, es proporcionaran exemples de *booktrailers* disponibles en plataformes com YouTube, els quals serviran com a referència per als participants en la creació de les pròpies obres. Així mateix, s'explicarà el procés estructurat a seguir, que inclou la lectura i comprensió del llibre seleccionat, la definició del tema i missatge a transmetre, l'estudi detallat dels personatges i context, així com l'anàlisi d'exemples previs de *booktrailers* i la generació d'idees a través de la creació d'un *moodboard*, selecció de melodia i efectes especials, realització d'un guió i, conseqüentment, creació del *booktrailer*.

Una vegada vist allò descrit, es durà a terme una numeració dels materials necessaris (càmera de vídeo o mòbil per a gravar, un ordinador, un programa d'edició de vídeo, un guió clar i concís, entre altres passos per dur a terme aquesta tasca). També es nomenaran els components del *booktrailer*, a saber, una introducció impactant, fragments de text destacats, imatges suggestives que reflectisquen l'essència del llibre, informació rellevant sobre l'autora i la data de llançament, punts de venda i enllaços pertinents.

Per torna, es facilitarà una rúbrica d'avaluació detallada (annex 7) que el professorat utilitzarà per a avaluar i qualificar els *booktrailers* creats per l'estudiantat, fomentant així una retroalimentació constructiva i un desenvolupament continu d'habilitats. I, per descomptat, es farà una invitació persuasiva a llegir amb atenció l'obra.

Comptat i debatut, aquesta sessió busca estimular la creativitat, el treball en equip i l'estima per la lectura d'obres de dones entre el nostre alumnat, brindant-li una experiència educativa enriquidora i rellevant en el context actual a través de la divulgació en xarxes socials. Així doncs, es presenta com una oportunitat per a fusionar la promoció literària amb les ferramentes multimèdia del segle XXI.

La presentació estarà formada pels colors de la senyera valenciana. / Font: elaboració pròpia.

6.2. Fitxes personals i tauletes digitals

En la següent trobada a l'aula, una vegada que s'haja rebut els integrants dels cinc grups a través del correu electrònic i el llibre triat de l'autora seleccionada, el professorat procedirà a distribuir l'enquesta pretest (annex 6) i la fitxa de cadascuna de les autores del segle XX seleccionades: Carmelina Sánchez-Cutillas, Maria Beneyto, Àngels Moreno Vercher, Carme Miquel i Isabel-Clara Simó (annex 5).

Com comentàvem en apartats anteriors, aquestes autores són una elecció excepcional per a desenvolupar el treball, ja que ofereixen una àmplia varietat de gèneres literaris. Des de la poesia fins a la novel·la, passant per l'assaig i la narrativa breu, les seues obres captiven i enriqueixen una àmplia audiència. A sobre, el compromís social i feminista d'aquestes artistes eminents és evident a través de les seues trames, abordant temes rellevants com la igualtat de gènere i la lluita contra la discriminació. De fet, podríem dir que la Maria Beneyto que va escriure *La dona forta* és una de les primeres pensadores feministes a casa nostra.

Aquesta dimensió temàtica pot captar l'atenció de l'alumnat interessat en qüestions socials contemporànies. Reconegudes amb premis literaris i elogiades per la crítica, aquestes autores demostren la seua qualitat i impacte en la literatura contemporània. El seu talent i dedicació es manifesten a cada pàgina, fent de les seues obres una experiència literària excepcional. Amb una representació cultural rica i diversa, les seues històries reflecteixen les nuances i complexitats dels nostre territori. Aquestes propostes plenes d'història ofereix a l'estudiantat una oportunitat d'apropar-se, d'explorar i de comprendre la nostra cultura i realitat.

El seu llegat en la literatura valenciana actual és innegable i utilitzar les seues obres en un *booktrailer* és una manera de reconèixer i celebrar la seua contribució a la cultura mediterrània.

Una per grup. Utilitzant les tauletes digitals proporcionades per l'IES, explorarem el codi QR corresponent que ens dirigirà a diverses pàgines web (d'institucions públiques, d'associacions d'escriptores o oficials de la pròpia escriptora) que contenen informació rellevant sobre les autores assignades. Aquest exercici permetrà a l'alumnat omplir els espais proveïts a la fitxa (incloent aspectes com la vida personal, el context historicosocial, les obres literàries i les seues temàtiques, així com els temes transversals presents en la seua obra). Aquest procés té com a objectiu proporcionar una visió comprensiva de l'autora i la seua obra. A més a més, l'alumnat també haurà de crear el compte de TikTok, en el qual es publicarà el *booktrailer* oportú, amb el nom establert en aquest document distribuït.

6.3. Compte a TikTok

La proposta que es presenta té com a objectiu maximitzar el potencial educatiu de l'aplicació, centrant-se en la seua utilització en l'àmbit acadèmic a través d'un perfil que cada responsable TIC dels grups crearà i administrarà per pujar les publicacions pertinents. L'aplicació ofereix diverses estratègies i recursos que poden ser implementats de manera efectiva a l'aula de literatura, donat el seu caràcter inherentment dramàtic. Quan l'alumnat utilitza TikTok per a crear vídeos, té la possibilitat de realitzar imitacions, paròdies, o fins i tot representar continguts literaris i esdeveniments històrics.

L'elecció de TikTok com a plataforma per a la implementació de les activitats proposades es justifica per dues raons principals. En primer lloc, es busca capitalitzar el considerable interès que aquesta xarxa social suscita entre l'adolescència, amb el propòsit de motivar-los i situar les activitats educatives en un context més afí als seus hàbits d'oci mitjançant un compte singular de l'autora. La intenció és generar una major inclinació, disposició i comoditat per part de l'estudiantat en el desenvolupament de les tasques assignades. Aquest enfocament permet treballar en un entorn multimèdia utilitzant la xarxa social més popular entre l'alumnat de la generació Z.

La segona raó es fonamenta en la facilitat d'ús que ofereix TikTok. En moltes ocasions, en realitzar activitats similars, l'alumnat s'enfronta a la complexa tasca d'editar vídeos utilitzant eines que, a vegades, són de pagament i difícils de manejar. Si bé és cert que es donaran altres noms d'aplicacions externes a TikTok que podrien usar, l'elecció serà lliure en tot moment. Es busca donar alternatives per si volen experimentar -ara o en un futur-. L'avantatge d'aquesta xarxa social radica en el fet que els usuaris compten amb totes les eines necessàries directament (inclús música, efectes i tipografies) en els seus

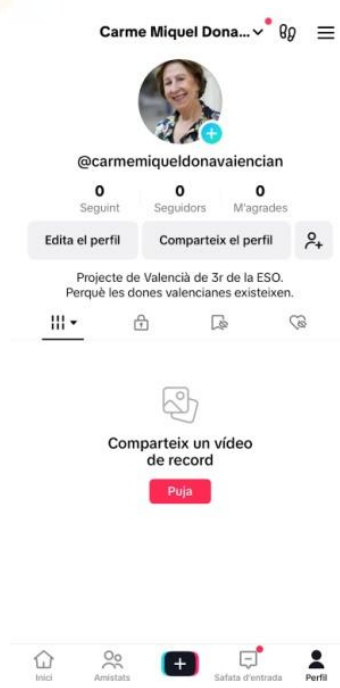
dispositius mòbils, podent integrar-les de manera senzilla en les seues peces. En essència, l'usuari només necessita gravar un vídeo amb el seu dispositiu mòbil (o descarregar sense drets d'autor/a de pàgines web com Pixabay o Flickr), ja que els altres elements poden afegir-se directament des de la plataforma de TikTok.

Així doncs, l'activitat proposada per a realitzar amb el seu compte a l'aplicació TikTok és un *booktrailer* sencer, amb què podran donar curs a la seua imaginació i creativitat. I, sens dubte, se'ls animarà a afegir sucre a l'activitat amb capítols originals que l'estudiantat vullga compartir del procés. L'enginy d'un/a xiquet/a és infinit, perquè és la nostra ferramenta més útil per a xoparnos de tot el que ens envolta i expressar-ho amb clarividència. En certa mesura, hem de deixar crear.

6.4. Prototip de resultats esperats

En el marc d'aquesta proposta d'activitat s'ha decidit posar-ho en pràctica. Amb aquest objectiu, s'ha triat el llibre "Aigua en cistella" de l'autora valenciana Carme Miquel.

Primerament, cal registrar-se i crear un [compte](#) amb el nom suggerit, posant la foto de perfil més coherent al projecte com, per exemple, la imatge de l'autora. Així mateix, caldria afegir una descripció de lliure elecció.

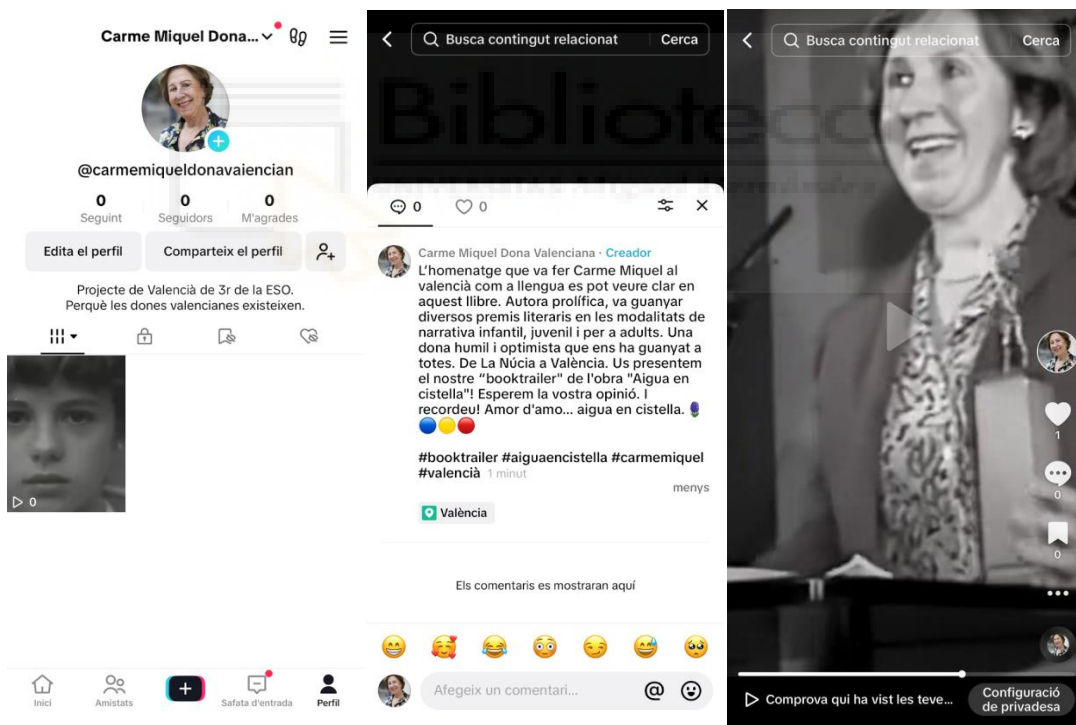
Arquetip de compte creat per a l'execució de la tasca de lectura del primer trimestre. / Font: elaboració pròpia.

Llavors, s'espera la peça sencera per posar fi a la tasca de lectura, que en aquest cas és el [booktrailer](#)⁸ de vora un minut que conté una síntesi de la trama principal del llibre.

Convé ressaltar que l'obra narra la vida d'Isabel a través de la postguerra a València, destacant les desigualtats entre classes socials i els contrastos entre els rics i els pobres. La protagonista, Isabel, és una dona orfe, pobra i ultratjada que busca la pròpia identitat en una societat injusta i masclista. El llibre juga amb tres temps i tres escenaris principals, oferint una visió profunda dels seus pensaments i sentiments, mentre explora temes com l'amor, la soledat i la dignitat de les dones oprimides.

Amb la captació de l'atenció de l'espectador/a mitjançant la música misteriosa i els petits escrits, s'experimenten les emocions transmeses pel llibre. No només promociona l'obra sinó que també anima a llegir-la, despertant l'interés i la curiositat sobre la història i els personatges amb un text de presentació i les seues etiquetes.

Prototip de perfil, descripció i vídeo pujat com a projecció d'exemple de booktrailer a la plataforma TikTok. / Font: elaboració pròpia.

⁸ En aquest vídeo s'utilitzen fragments de diferents fonts: la pel·lícula *Memorias de Leticia Valle* (1980), l'Escola Valenciana, el canal AELC, la Filmoteca Espanyola i peces de Raquel Climent. Quant al so, es reproduïx la cançó *Under Attack - Trailer Instrumental* fet per Lana Palmer de Audiosocket.

7. Avaluació

Els instruments fonamentals són les pròpies eines, la informació que ofereixen els seus perfils a partir de la fitxa personal (annex 5) i el llibre que hi hauran de recollir de la biblioteca. A més a més, les pràctiques tenen qüestionaris pretest i post-test (annex 6) sobre els aprenentatges de diverses activitats. Per l'anàlisi estadística d'aquests s'ha utilitzat el programa informàtic *Excel*.

Els qüestionaris mencionats són ferramentes valuoses per a avaluar el coneixement i la percepció de l'alumnat sobre un tema específic, en aquest cas, les autores valencianes. S'utilitzaran a l'inici i a la fi d'aquesta intervenció educativa per a mesurar l'impacte de la mateixa en l'aprenentatge i les actituds.

El qüestionari pretest, compost per cinc preguntes, té com a objectius determinar el nivell de coneixement previ de l'estudiantat sobre la literatura en valencià i les autores valencianes; identificar si estan familiaritzats amb algunes autores i, en cas afirmatiu, quins coneixen; explorar la seua disposició a aprendre més sobre aquest tema; i obtenir una opinió inicial sobre la visibilitat de les autores valencianes en comparació amb els masculins.

Quant al qüestionari post-test, compost per cinc preguntes, es busca avaluar el canvi en el nivell de coneixement de l'alumnat sobre les escriptores valencianes després de la intervenció educativa; mesurar si ha canviat la seua percepció sobre la importància d'aquestes; determinar si han descobert noves; explorar el seu interès a conèixer altres literatures regionals o escriptores menys conegudes; i valorar la utilitat d'aquesta mena d'activitats en xarxes socials per a donar visibilitat a les autores de la regió.

Adicionalment, es farà ús d'una rúbrica d'avaluació (annex 7) amb què es valorarà principalment la comprensió lectora i la capacitat de síntesi de l'alumnat en el contingut i la narració de la peça audiovisual. Un altre dels ítems que cal tindre en compte és el disseny i la creativitat a desenvolupar. És interessant també valorar l'equilibri entre el guió, la música, els efectes i les imatges. I, per últim, és necessari contemplar la menció als crèdits audiovisuals dins del propi element i, en general, l'ús que es fa en aquest exercici de les eines digitals, perquè el nivell de dificultat pot ser elevat. Certament, es calibrarà positivament l'esforç per a integrar-les.

8. Conclusió

Com s'ha pogut observar al llarg d'aquesta investigació i la proposta didàctica, la utilització educativa de la tecnologia dels telèfons intel·ligents mitjançant la plataforma TikTok ofereix importants avantatges per a l'ensenyament modern en l'àmbit de la llengua i la literatura. Això es deu al fet que estimula el sentiment i la motivació de l'estudiantat, ja que TikTok és una part integral del seu temps d'oci i entreteniment. Ben mirat, proporciona una àmplia gamma de

continguts que combinen l'entreteniment amb l'aprenentatge, incloent-hi noves formes narratives, funcions del llenguatge i elements teatrals, que poden ser ensenyats de manera dinàmica i creativa.

Una vegada identificades les problemàtiques i necessitats en relació amb la divulgació en xarxes socials de les obres d'escriptores valencianes a l'aula de l'ESO, el projecte té el potencial d'expandir-se significativament. Aquest avenç podria abastar no sols altres cursos dins de l'etapa de l'ESO i Batxillerat, sinó també estendre's a les biblioteques públiques locals on es podrien programar xerrades, conferències o clubs de lectura temàtics per compartir experiències lectores com també podríem comptar amb autores actuals o expertes perquè parlen sobre, per exemple, els *booktrailers*, les obres i la importància de la contribució femenina a la literatura valenciana.

Una conclusió addicional que emergeix d'aquest projecte és la seua pertinència quant a la necessitat d'amplificar les veus de les escriptores en valencià. A través d'aquest treball, s'ha constatat, a partir de dades extretes de diferents fonts, com els exàmens d'ingrés a la universitat i les editorials, la subrepresentació d'aquestes dones en àmbits oficials de l'educació. Aquests espais, malgrat el seu caràcter institucional, pateixen d'una absència prolongada de revisió des d'una òptica feminista. És imperatiu ressaltar que aquest estudi no solament formula una proposta concreta, sinó que evidencia altrament la manca d'una anàlisi exhaustiva del sistema educatiu durant un extens lapse de temps. En atenció a això, es podria explorar la possibilitat de col·laboració amb universitats que compten amb graus de filologia catalana, ampliant així la transcendència del projecte i fomentant la investigació i l'estudi en aquest camp. Establir participació amb institucions educatives locals per promoure la lectura d'obres d'escriptores valencianes entre l'alumnat facilitaria també l'accés a aquestes obres a través de la seua biblioteca.

Així mateix, s'albira l'oportunitat d'organitzar un certamen literari centrat en obres d'escriptores valencianes en el propi centre educatiu, proporcionant un espai per al reconeixement i la celebració de la creativitat i el talent femení en la literatura. D'aquesta manera, el projecte no sols aspira a enriquir l'entorn educatiu, sinó també a promoure l'apreciació i difusió de la cultura i la literatura valenciana en diversos contextos acadèmics i socials.

9. Referències bibliogràfiques

Abad-Segura, E., González-Zamar, M., Infante-Moro, J. C., & García, G. R. (2020). Sustainable management of digital transformation in higher education: Global research trends. *Sustainability (Switzerland)*, 12(5).

Afidah N., Sari, N. & Hanifah, H. (2021). Investigating students' perspectives on the use of TikTok as an instructional media in distance learning during

- pandemic era. *DINAMIKA: Jurnal Kajian Pendidikan dan Keislaman*, 6(2), 47-68. <https://doi.org/https://doi.org/10.32764/dinamika.v6i2.1872>
- Aramburo, A. S. (2023). Leer para vivir, escribir para contarlo: lectoras y escritoras en el siglo XIX. *Actualidad jurídica Uría Menéndez*, (61), 7-22.
- Bustos, J. (2015). Booktrailers a l'aula: una mirada diferent a la lectura. *Faristol*, (81), 24-25.
- Carrión Pérez, G. J., Conesa Erragbaoui, A. G. & Urralburu García, M. I. (2023). TikTok y el canon literario: las TIC como elemento de reflexión literaria en el aula de secundaria. *Estudios de innovación docente como punto de encuentro de ciencias humanísticas y sociales* (197-210). Dykinson
- Chen Hsieh, J.S., Wu, W.-C.V. & Marek, M.W. (2017). Using the flipped classroom to enhance EFL learning. *Computer Assisted Language Learning*, 30(1-2), 1-21.
- Cuenca, E. M., Morales, A. F., & Caldevilla-Domínguez, D. (2019). La red social TikTok como herramienta didáctica en el aula de Lengua y Literatura. *Innovación Docente e Investigación en Ciencias de la Educación y Ciencias Sociales*, 1191-1200. Dykinson.
- Cuestas, P., Pates, G., & Saez, V. (2022). El fenómeno booktok y la lectura en pandemia: jóvenes, pantallas, libros y editoriales. *Austral Comunicación*, 11(1). <https://doi.org/10.26422/aucom.2022.1101.pat>
- Del Moral, M. E., Bellver, M. C. & Guzmán-Duque, A. P. (2019). Evaluación de la potencialidad creativa de aplicaciones móviles creadoras de relatos digitales para Educación Primaria. *Ocnos*, 18(1), 7-20. https://doi.org/10.18239/ocnos_2019.18.1.1866
- Direcció General d'Educació Infantil i Primària del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (2015). *De l'escola inclusiva al sistema inclusiu. Una escola per a tothom, un projecte per a cadascú*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- El Temps (2023). Invisibilización de las mujeres escritoras en la historia. *Institució Alfons el Magnànim*. https://www.alfonselmagnanim.net/es/noticia/invisibilizacion-de-las-mujeres-escriptoras-en-la-historia_6308/
- Fundació pel Llibre i la Lectura. (2020). *Hàbits de lectura i compra de llibres a la Comunitat València 2020*. Fundació pel Llibre i la Lectura.
- García-Ruiz, R., Bonilla-del-Río, M. & Diego-Mantecón, J.M. (2018). Gamificación en la escuela 2.0: una alianza educativa entre juego y

aprendizaje. *Gamificación en Iberoamérica. Experiencias desde la comunicación y la educación*, 71-95.

García Ponce, D. (2023). Creación y difusión de formatos literarios en #booktok y su aplicación en el ámbito universitario en R. Pinilla Gómez R. & I. Cruz Carvajal, *Estudios de innovación docente como punto de encuentro de ciencias humanísticas y sociales* (182-196). Dykinson.

Generalitat Valenciana. (2021) *Les nostres escriptores: les veus oblidades de les lletres valencianes*. Presidència de la Generalitat.

Cabrera, C. D. R. G. & Ugalde, C. (2022). Uso de Youtube, Instagram y TikTok en la educación. *Redes sociales y ciudadanía: ciberculturas para el aprendizaje*, 259-265. Grupo Comunicar.

Gil, R. M. (2020). "Me erijo voz desde el silencio": las mujeres escritoras en los manuales de Educación Secundaria (El caso de la Marea Verde). *Ensayos: Revista de la Facultad de Educación de Albacete*, 35(2), 235-251.

Guiñez-Cabrera, N., & Mansilla-Obando, K. (2022). Booktokers: Generar y compartir contenidos sobre libros a través de TikTok, *Comunicar: Revista Científica de Comunicación y Educación*, 71, 119-130.

IAB Spain (2023). Estudio Anual de Redes Sociales 2023. Versión reducida.

Lacueva Lorenz, M. (2019). *Les dones fortes: La narrativa valenciana sota el franquisme*. Institució Alfons el Magnànim-Centre Valencià d'Estudis i d'Investigació.

Moreno Fernández, M. J. (2023). Claves para ser un Bibliotoker: 15 ejemplos de buenas prácticas de TikTok en Bibliotecas. *Boletín de la Asociación Andaluza de Bibliotecarios*, 125, 78-89.

Niso, R. L. (2020). La red social TikTok y su integración en el aula de Literatura: propuestas didácticas, *Claves para la innovación pedagógica ante los nuevos retos: respuestas en la vanguardia de la práctica educativa*, 3587-3597, Barcelona: Octaedro.

Niso, R. L., & Bariáin, I. S. (2019). Aproximaciones a la lírica femenina desde la literatura digital. *Innovación Docente e Investigación en Arte y Humanidades*, 651-658.

Rosell-Aguilar, F. (2017). State of the App: A Taxonomy and Framework for Evaluating Language Learning Mobile Applications. *CALICO Journal*, 34(2), 243–258. <https://doi.org/10.1558/cj.27623>

- Rovira-Collado, J. (2017). Booktrailer y Booktuber como herramientas LIJ 2.0 para el desarrollo del hábito lector. *Investigaciones sobre lectura*, 7, 55-72. <https://doi.org/10.24310/revistaisl.vi7.10981>
- Rovira-Collado, J. & Ivanova M. D. (2019). Educación literaria y LIJ 2.0 ante la internet de la imagen: bookstagramers, booktubers y otras redes de lectura. *e-SEDLL*, 1. <https://bit.ly/3wmUk7p>
- Rovira-Collado, J., Ribes-Lafoz, M., & Hernández Ortega, J. (2022). Instagram y TikTok como innovación de la Internet de la imagen en clase de lengua y literatura. *El profesorado, eje fundamental de la transformación de la docencia universitaria*, 294-305. Barcelona: Octaedro.
- Sangermán, M. A. (2022). *Videos de TikTok y YouTube en el modelo del Aula invertida para el desarrollo de la competencia gramatical* [Tesis de doctorado, UNED. Universidad Nacional de Educación a Distancia (España)]. Repositorio UNED.
- Schwarz Müller, T., Brosi, P., Duman, D. & Welp, I. M. (2018). How does the digital transformation affect organizations? Key themes of change in work design and leadership. *Management Review*, 29(2), 114-138.
- Sierra-Sánchez, V., Rodríguez-Martínez, A., Latorre-Coscolluela, C., Anzano-Oto, S. & Lozano-Blasco, R. (2020). Aplicación del modelo Flipped classroom en el contexto universitario. *La tecnología como eje del cambio metodológico*, 406-409.
- Suárez-Guerrero, C., Lloret-Catalá, C. y Mengual-Andrés, S. (2016). Teachers' perceptions of the digital transformation of the classroom through the use of tablets: A study in Spain. *Comunicar*, 24(49), 81- 89.
- Trujillo Sáez, F. (2014). Aprendizaje basado en proyectos: formación del profesorado de Educación Permanente. En *Fernando Trujillo* [Blog]. <http://fernandotrujillo.es/aprendizaje-basado-en-proyectos-formacion-del-profesorado-de-educacion-permanente/>
- UNESCO (2013). Policy Guidelines for M-learning. Paris. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000219662>
- UNESCO Instituto de Estadística (2017). Más de la Mitad de los Niños y Adolescentes en el Mundo No Está Aprendiendo. *Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura*. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000261556_spa?posInSet=1&queryId=ca27841a-5e44-4b9b-a35c-b09c2f67a4ea
- Universidad Miguel Hernández de Elche. Valenciano - Banco de Exámenes Resueltos Selectividad UMH. *Banco de Exámenes Resueltos*

Selectividad UMH. <https://bancdelaselectivitat.umh.es/examen-resueltos/valenciano/>

10. Marc legal

10.1. Educació Secundària Obligatòria (ESO)

Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.

Reial decret 217/2022, de 29 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'Educació Secundària Obligatòria.

Decret 107/2022, de 5 d'agost, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum d'Educació Secundària Obligatòria.

Orde 38/2017, de 4 d'octubre, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'avaluació en Educació Secundària Obligatòria, en Batxillerat i en els ensenyaments de l'Educació de les Persones Adultes en la Comunitat Valenciana.

Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià.

Resolució de 12 de juliol de 2022, del secretari autonòmic d'Educació i Formació Professional, per la qual s'aproven les instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres que imparteixen Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat durant el curs 2022-2023.

Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'Ús i Ensenyament del Valencià.

Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals.

10.2. Alumnat amb necessitats educatives especials (NEE)

Orde 20/2019, de 30 d'abril, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat en els centres docents sostinguts amb fons públics del sistema educatiu valencià.

El professorat concreta aquest projecte i l'adapta mitjançant una programació d'aula específica. Serà aquesta adaptació curricular, en general o en concret de cert alumnat, l'últim nivell en el procés educatiu on es valoraran les necessitats d'atenció a la diversitat que siguen necessàries aplicar per a treballar-les en el departament o per a elevar-les a la Comissió de Coordinació Pedagògica.

11. Annexos

Annex 1. Taula d'exàmens de selectivitat de la UMH i gèneres d'artistes que ixen en la pregunta 3

A partir de l'any 2020 es produeixen uns canvis al model d'examen de l'assignatura Valencià: Llengua i Literatura. Afegeixen dos fragments textuais d'obres literàries amb la possibilitat de triar les preguntes a desenvolupar. Amb tot, hem considerat continuar posant A i B amb clara referència als dos escrits inserits.

Convocatòria	Opció	Homes	Dones	Ambdós
Juny 2013	A			X
	B			X
Juliol 2013	A		X	
	B			X
Juny 2014	A			X
	B			X
Juliol 2014	A	X		
	B			X
Juny 2015	A	X		
	B			X
Juliol 2015	A			X

	B			X
Juny 2016	A			X
	B			X
Juliol 2016	A			X
	B	X		
Juny 2017	A	X		
	B			X
Juliol 2017	A		X	
	B			X
Juny 2018	A			X
	B			X
Juliol 2018	A	X		
	B			X
Juny 2019	A	X		
	B	X		
Juliol 2019	A		X	

	B			X
Juliol 2020	A	X		
	B	X		
Setembre 2020	A		X	
	B	X		
Juny 2021	A		X	
	B	X		
Juliol 2021	A	X		
	B	X		
Juny 2022	A	X		
	B	X		
Juliol 2022	A	X		
	B	X		

Annex 2. Nom i logotip del projecte

El símbol del present treball captura, no tan sols una denominació, sinó també l'essència de la proposta d'aquesta investigació sobre les dones amb ploma valenciana.

Per un costat, la silueta d'una dona, representada en color violeta, simbolitza el verdader protagonisme de les autores valencianes en la literatura, ressaltant la seua importància i contribució al patrimoni cultural de la Comunitat Valenciana.

Per l'altre costat, el nom del projecte, "Dones amb ploma valenciana", apareix amb els colors de la senyera valenciana, subratllant la identitat i la pertinença al territori. Altrament, una petita ploma es vincula amb la darrera lletra de la paraula "valenciana", evocant la creativitat, l'escriptura i el poder de les paraules en el context literari d'aquestes artistes.

Aquest emblema simbolitza, doncs, la fusió entre la tradició literària valenciana i les noves formes de comunicació i difusió a través de les xarxes socials com TikTok, reflectint la proposta innovadora i multidisciplinària d'aquest estudi en l'àmbit educatiu. En aquest sentit, presentar la icona a l'alumnat té una importància clau en la comprensió i implicació amb el projecte. Aquesta imatge no només li permet identificar-lo fàcilment, sinó que també l'ajuda a connectar amb els objectius i el contingut del treball. A més a més, pot despertar la seua curiositat i motivar-lo a participar activament en les activitats relacionades.

Annex 3. Tasques de lectura

TASQUES DE LECTURA
<p style="text-align: center;">PRIMER TRIMESTRE</p>
<p>Tasca associada a la lectura del llibre   La tasca relacionada amb aquesta lectura és la realització d'un <i>booktrailer</i>.</p>
<p style="text-align: center;">SEGON TRIMESTRE</p>
<p>La setmana d'abans de Nadal tindran penjats a la plataforma virtual els treballs sobre la lectura del primer trimestre realitzats pels companys. Tasca associada a la lectura del llibre   La tasca relacionada amb aquesta lectura és fer un una ressenya literària seguint el format dels <i>booktubers</i> i una infografia de l'obra adreçada als companys que encara no l'han llegida.</p>
<p style="text-align: center;">TERCER TRIMESTRE</p>
<p>La setmana d'abans de Pasqua tindran penjats a la plataforma virtual els treballs sobre la lectura del segon trimestre realitzats pels companys. Tasca associada a la lectura del llibre   La tasca relacionada amb aquesta lectura és fer un <i>videopoema</i> literari.</p>

Annex 4. Llista de lectura d'obres i autors primer trimestre

Amb l'objectiu d'abordar la limitació d'accés degut al nombre escàs d'obres disponibles de les autores tant per a compra com per a préstec, s'ha pres la decisió de seleccionar llibres disponibles -la majoria- tant a la biblioteca pública d'Almoradí com en llibreries locals. Esta elecció busca ampliar l'accés a l'extensa narrativa de les autores, permetent als lectors gaudir d'una gamma més àmplia d'obres i explorar la diversitat de les seues contribucions literàries. La combinació de recursos de la biblioteca i les llibreries garanteix que les persones lectores tinguen l'oportunitat de submergir-se en les diferents veus i perspectives presents en l'obra d'aquestes autores, enriquint així la seua experiència de lectura i fomentant la difusió del seu llegat literari.

LLISTA DE LECTURA D'OBRES I AUTORS PRIMER TRIMESTRE				
CARMELINA SÁNCHEZ-CUTILLAS	MARIA BENEYTO	ÀNGELS MORENO VERCHER	CARME MIQUEL	ISABEL-CLARA SIMÓ
<ul style="list-style-type: none"> - Matèria de Bretanya - Obra poètica - Trenta poemes: antologia bilingüe 	<ul style="list-style-type: none"> - La dona forta - Poemes de les quatre estacions - Bressoleig a l'insomni de la ira - Elegies de pedra trencadissa - Després de soterrada la tendresa - La gent que viu al món 	<ul style="list-style-type: none"> - Cita a la matinada - 96 hores - Malson - Potser a setembre - Cantar i plorar 	<ul style="list-style-type: none"> - L'amenaça de les grues - Aigua en cistella - Uns papers en una capsula - Llum i estel - Murmuris i crits. Cartes a Mireia 	<ul style="list-style-type: none"> - Joel - Raquel - Còmplices - La veïna - Dones

Annex 5. Fitxes autors valencianes

FITXA PERSONAL

CARMELINA SÁNCHEZ-CUTILLAS

NOM DEL COMPTE: `carmelinaschezcdonavalenciana`

VIDA PERSONAL (naixement, mort, relacions, lloc de residència)

SITUACIÓ HISTÒRICA-SOCIAL (moviments de la ciutadania, organització social)

OBRES LITERÀRIES I TEMÀTICA	TEMA TRANSVERSAL
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>

**FITXA
PERSONAL**
MARIA BENEYTO

NOM DEL COMPTE: mariabeneytodonavalenciana

VIDA PERSONAL (naixement, mort, relacions, lloc de residència)

SITUACIÓ HISTÒRICA-SOCIAL (moviments de la ciutadania, organització social)

OBRES LITERÀRIES I TEMÀTICA

TEMA TRANSVERSAL

FITXA PERSONAL

ÀNGELS MORENO VERCHER

NOM DEL COMPTE: àngelsmorenodonavalenciana

VIDA PERSONAL (naixement, mort, relacions, lloc de residència)

SITUACIÓ HISTÒRICA-SOCIAL (moviments de la ciutadania, organització social)

OBRES LITERÀRIES I TEMÀTICA

TEMA TRANSVERSAL

FITXA PERSONAL CARME MIQUEL

NOM DEL COMPTE: **carmemiqueldonavalenciana**

VIDA PERSONAL (naixement, mort, relacions, lloc de residència)

SITUACIÓ HISTÒRICA-SOCIAL (moviments de la ciutadania, organització social)

OBRES LITERÀRIES I TEMÀTICA

TEMA TRANSVERSAL

FITXA PERSONAL

ISABEL CLARA-SIMÓ

NOM DEL COMPTE: isabelclarasimodonavalenciana

VIDA PERSONAL (naixement, mort, relacions, lloc de residència)

SITUACIÓ HISTÒRICA-SOCIAL (moviments de la ciutadania, organització social)

OBRES LITERÀRIES I TEMÀTICA

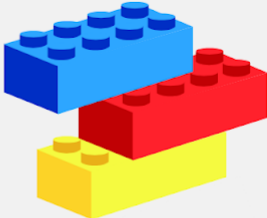
TEMA TRANSVERSAL

Annex 6. Qüestionaris pretest i post-test

QÜESTIONARI

PRETEST

NOM: DATA: / /

Dia   Mes   Any

INSTRUCCIONS

Marca la resposta amb què t'identifiques amb una creu:

1. Quin és el teu nivell de coneixement sobre la literatura en valencià?

Alt   Mitjà   Baix

2. Estàs familiaritzat/a amb autores que hagen escrit en valencià?

Sí, conec varies   Conec a algunes, però no moltes   No conec a cap

3. En cas que l'anterior resposta siga afirmativa, quines autores valencianes has llegit o sentit esmentar? Nom i cognom.

_____

_____

4. T'interessaria aprendre més sobre autores valencianes?

Sí   No   Potser

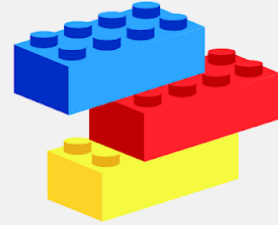
5. Quina opinió tens sobre la visibilitat de les autores valencianes en comparació amb els autors masculins en la literatura?

Tenen la mateixa visibilitat   Les autores tenen menys visibilitat   Les autores tenen més visibilitat

QÜESTIONARI

POSTEST

NOM: _____

DATA: _____ / _____ / _____
Dia Mes Any

INSTRUCCIONS

Marca la resposta amb què t'identifiques amb una creu:

1. Com qualificaries ara el teu nivell de coneixement sobre les autores valencianes?

Molt millor

Una mica millor

Igual que abans

2. Ha canviat la teua percepció sobre la importància de les autores valencianes després d'esta activitat?

Sí, ha canviat positivament

No, continua sent la mateixa

No, ha canviat negativament

3. Has descobert en profunditat noves autores valencianes gràcies a esta activitat?

Sí, he descobert totes

Sí, he descobert algunes

No, no he descobert cap

4. Després de participar en esta activitat sobre autores valencianes, et sents més inclinat/a a explorar i aprendre sobre altres literatures regionals o escriptors menys conegudes en general?

Sí, molt més motivat/motivada

No, el meu interès continua sent el mateix

No, tinc menys encara

5. Consideres que este tipus d'activitats en xarxes socials són útils per a conèixer i donar visibilitat a les autores valencianes?

Sí

No

Potser

Annex 7. Rúbrica d'avaluació booktrailer

Aspectes	Excel·lent	Notable	Bé	Insuficient
Contingut i narració (50%)	Ben adaptat al públic al qual va dirigit. El missatge és clar i ordenat amb plantejament, desenvolupament i recapitulació. Inclou reiteracions que marquen els aspectes més destacats del missatge i aporta conclusions. Explica clarament cada emoció bàsica.	Adaptat al públic al qual va dirigit. El missatge és clar i ordenat amb plantejament, desenvolupament i recapitulació. Inclou reiteracions que marquen els aspectes més destacats del missatge i aporta conclusions. Explica cada emoció bàsica encara que no aporta totes les dades.	De vegades no s'adapta al públic al qual va dirigit. El missatge és desordenat, falta alguna part de l'estructura narrativa: plantejament, desenvolupament i/o recapitulació. Explica cada emoció bàsica encara que falten moltes dades.	No s'adapta al públic al qual va dirigit. El missatge és confús i manca d'ordre. No explica totes les emocions bàsiques.
Disseny i creativitat (20%)	El tràiler desperta les emocions que representa: tristesa, alegria, por, etc. Compleix l'objectiu previst. Utilitza apropiadament i de manera creativa els recursos de text, imatge i so per a ressaltar les diferents idees.	El tràiler desperta la majoria de les emocions que representa: tristesa, alegria, por, etc. Compleix l'objectiu previst. Algun recurs de text, imatge i/o so no acompanya les diferents idees a ressaltar. Muntatge tècnic adequat i duració no excessiva.	El tràiler aconsegueix despertar alguna emoció. Compleix molt ajustat l'objectiu. Dificultats en l'ús dels recursos de text, imatge i so. El muntatge tècnic compleix els requisits mínims encara que la duració és	El tràiler no aconsegueix despertar emocions. No compleix l'objectiu. El resultat no és convincent i original. No aporta detalls nous.

	Molt bon muntatge tècnic de duració ajustada. Guió convincent i original. Mostra gran quantitat d'idees noves, cridaneres i molt eficaces.	Guió correcte. El resultat mostra una certa originalitat i alguns detalls nous.	inadequada. Usa idees de models aportats però sense afegir idees originals. Poc original i convincent.	
So i imatge (20%)	Bona qualitat de les imatges i sons triats. Volum adequat i sense interrupcions i amb imatges ben definides i editades. Coherents amb el contingut que es desitja transmetre.	Bona qualitat de les imatges i sons. La majoria de les imatges i sons són apropiades i comuniquen el missatge que es vol transmetre.	Qualitat millorable d'algunes imatges i sons. Variacions de volum o interrupcions de sons que impedeixen de vegades la comprensió. Algunes imatges poc clares o no ajustades al missatge que es desitja transmetre.	Baixa qualitat de les imatges i sons. La seua selecció és totalment arbitrària i no s'ajusta al missatge que es vol transmetre.
Crèdits audiovisuals (10%)	Les imatges i àudios utilitzades estan sota llicència <i>Creative Commons</i> o domini públic i s'ha assenyalat la seua procedència.	No totes les imatges i àudios emprats estan sota una llicència <i>Creative Commons</i> o domini públic però s'ha assenyalat la procedència de totes.	No totes les imatges i àudios emprats estan sota una llicència <i>Creative Commons</i> o domini públic i no s'ha indicat la seua procedència.	Les imatges i àudios emprats no estan sota una llicència <i>Creative Commons</i> i/o no s'ha assenyalat la seua procedència.